

POJAM I RAZVOJ PACIJENTOVIH PRAVA

UVOD

U današnje vreme suština pacijentovih prava se u prvom redu vezuje za posebne zakone i druge propise koji se odnose na različita pitanja ovlašćenja, dužnosti i u opšte statusa bolesnih lica, kao i na kvalitet zaštite ljudskog zdravlja. To je odraz svojevrstne socijalne, kulturne i etičke evolucije ljudskih prava, primenjeno na modernu medicinu, i ide u pravcu zakonodavnih promena u oblasti zdravstvene zaštite koja pruža građanima mnogo više odgovornosti i javnosti u radu. Pored kvaliteta i uredjenosti pitanja zdravstvene zaštite, moderno medicinsko pravo podiže i pacijentovu pravnu zaštitu na viši nivo. Razvijene zemlje, naročito anglo-saksonske i zemlje severa Evrope, prve su usvojile zakonodavstvo o pacijentovim pravima i ono je vremenom postalo deo evropskih preporuka kojima se druge zemlje pridružuju. Izraz *pacijentova prava* u stvari specifično ukazuje na ljudska prava u situaciji kad se pojedinac nalazi u oslabljenom položaju usled svoje bolesti. Shodno tome ova se prava naročito u pogledu zaštite zdravlja smatraju obaveznom odrednicom u okviru građanskih sloboda i prava u mnogim međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima.

Pacijentova prava se odnose na zdravlje kao osnovno dobro u svakoj društvenoj zajednici, što potvrđuje odlučnost društva da sprečava bolest, pruža sigurnost i omogućava sve raspoložive mere za lečenje bolesnih. Pacijentova prava se razlikuju najpre po usvojenim principima i njihovoj opštoj primeni u materiji pristanka tj. saglasnosti, lekarske tajne ili medicinske dokumentacije, a zatim se mogu uočiti i određene karakteristike vezane za pojedine grane medicine. Na primer, u psihijatriji postaju aktuelna prava mentalnih bolesnika vezana za prinudnu hospitalizaciju, prava punoletnih štićenika ili specifičnosti lekarske tajne u ovoj oblasti.